

zastavo v koncertni program. Bilo je mučno poslušati, kako je onečastil dotični neimenovani aranžer krasno muzo češkega skladatelja. V Mackartovih barvah kopa-joči se osmi slovanski ples Dvořakov in titanski akcenti njegovi so zaključili program, obenem pa na stežaj odprli vrata k nebesom ljubezni, h katerim strme genijalne končne sekvence tega umotvora.

Dr. Gojmir Krek.

C. K. Християн: Скице, Београд, Свет. Б. Цвијановић. Свеска I. din. 2:50. (Vsebina: 1. Melodie. 2. L'automne. 3. Melodie orientale. 4. Berceuse. 5. Arietta. 6. Chant sans paroles.) — „Allegretto quasi andantino“, „Moderato quasi andante“. O vi kvasi-čni umotvori, vi mi silite v spomin ono faustovsko-ironično klasično pšico Prešernovo, ki nam vsaj pogojno še vedno obeta blažene zlate čase. — Bodimo resni! Glede navedenih skladb se nam čudno godi. Če je skladatelj v kompoziciji navaden diletant in se glasbene teorije ni učil, moramo njegov talent in njegovo pridnost hvaliti; na drugi strani pa se nam zdita prav majhna, če je spisal te stvari teoretično izšolan glasbenik. Iznajdba je skromna, srečamo celo dobre znance, Griega, Čajkovskega i. dr., oblika je tuptam nejasna ali naivno korumpirana. Dvoročni klavirski stavek je deloma neroden, harmonizacija dostikrat monotona in revna, ali celo nerazumljiva in grda, vezanje glasov na več mestih nepravilno in prisiljeno. Na posameznosti opozoriti tu ne kaže. Ne poznamo skladatelja. Zdi se nam pa jako mlad. Če se v tem ne motimo, mu sedaj še ni odredi bodočnosti. Ljudje, ki so v mladosti veliko grešili, postajajo pozneje večjidel prav solidni državljani. Mislimo in upamo, da velja to tudi v umetnosti. V tem zmislu pozdravljamo tudi to novost, takorekoč kot neizogiben začetek poznejšemu napredovanju.

Dr. Gojmir Krek.

Upodabljaljoča umetnost

Jugoslovanska umetniška razstava v Belgradu. Od posebnega poročevalca, ki ga je poslal „Ljublj. Zvon“ na jugoslovansko umetniško razstavo v Belgrad, smo prejeli za zdaj sledeči referat: Dne 18. septembra t. l. (po julijanskem štetju 5. t. m.) se je otvorila ob valovih Donave in Save prva jugoslovanska umetniška izložba, ki je obenem tudi prva umetniška razstava na Srbskem sploh. Veselo znamenje je, da so se ravno Srbi, ki imajo med Jugoslovani edini neodvisen politični organizem, svoje lastno kraljestvo, postavili na čelo kulturnemu razvoju balkanskih Slovanov. Srbska „Omladina“, ki je up države in naroda, se je postavila na edino pravo stališče, da proslavi sebe in brate: zrla ni v zunanosti slave srbske in slovanske, nego v prosveti, v duševnosti: baš radi tega pa je vsa prireditev samo in izključno kulturnega značaja in prav radi tega upamo, da vzpihana ideja ne ugasne, nego da bo žarela in plamtela v čimdalje lepšem, veličastnejšem sijaju.

Otvoril je razstavo sam kralj srbski Peter I. Karadjordjević ob 11. uri dopoldne. Izložbeni prostori so v „veliki školi“, t. j. v belgrajski univerzi, ter zavzemajo celo drugo nadstropje. Vse priprave je vodil Omladinski odbor; na čelu mu je bil Valtrović, bivši profesor, aranžma posameznih oddelkov, ki se ločijo po narodnosti, so prevzele dotične umetniške skupine. Srbski del je aranžiral Risto Vukanović, hrvaški Rudolf Valdec, bolgarsko skupino Mrtvička in Mihajlov, slovensko pa (imamo tri pododdelke: Savo, Vesno in ostale umetnike, ki niso v nobeni umet. zvezi) Jakopič,

V. Sever in Germ. Splošno se odlikujejo Slovenci po svoji modernosti in so nekateri srbski listi, dasi še niso donesli pravih ocen, namignili, da dobe Slovenci v tem oziru prvenstvo. Dočim pri nas prevladuje paysage, se odlikujejo Hrvatje kakor tudi Srbi in Bolgari bolj v figuraliki ter prevladujejo pri poslednjih dveh tokovi starejših struj, tako n. pr. karakterizuje v splošnem Srbe Gjorgje Jovanović, dasi imajo poleg tega tudi nekaj lepih modernih stvari (Marko Murat).

Vseh del je bilo dne 17. (4.) septembra, t. j. dan pred otvoritvijo, 458, večinoma slik, kajti Bolgari in Slovenci so s skulpturami slabo zastopani. Iz med Srbov so se udeležili razstave: Ana Vlahović (1 delo), Beta Vukanović, soproga Rista Vukanovića, (16 del), občeznani Gjorgje Jovanović (15 del), Gjorgje Krstić (11 del), Josip Danilovac (11 del), moderni Marko Murat (8 del), Nadežda Petrovićeva („Žetva“), Paja Jovanović (3 dela), Paško Vucetić (10 del), Petar Ranosović (1 delo), Petar Ubavkić (10 del), Risto Vukanović (4 dela), Simeon G. Rokсандić (2 deli), Steva Todorović (3 dela), Uroš Predić (2 deli). Poleg teh srbskih slikarjev in kiparjev je razstavila tudi srbska umetniška mladina, in sicer učenci slikarske šole v Belgradu, srbski akademiki iz Monakovega in Milan Milovanović, ki študira na pariški akademiji. Državna štamparija ima tri oddelke: ksilografski, litografski in cinkografski.

Bolgarska umetnost, ki je zastopana skoro po samih slikarjih, baš tako kakor slovenska, broji skupaj 88 umotvorov. Imena umetnikov se glase: A. Vješin, A. Mihov, gospica A. Hodina, Aleks. Vožinov, A. Mitov, Atanazov, Boris Mihajlov, Vazil Dimov, D. Daskalov, Ivan Angelov (slikar polja in dela), Ivan Mrtvička (po rodu Čeh), K. Kojčev, K. Maričkov, M. Vaziljev, Marin Georgijev, N. Petrov, dvorni slikar Nikola Mihajlov, Oton Horejši, P. P. Morozov, Petko Klisurov, S. Dojčev, St. Kovačev, Stevan Ivanov, Todor Mavrodinov, H. Iliev in H. Tačec.

Iz med Hrvatov je razstavilo 21 umetnikov 206 del. Kiparji so: Frangeš, Valdec in Meštrovic. Ostali so vsi slikarji, namreč: Bela Čikoš, Branimir Šenoa, B. Bauer, Bečić, Vlaho Bukovac (3 dela), Dragan Melkus, Vidović, Zora pl. Preradović, Tišov, J. Bauer, Mar. Bauer, Joso Bužan, marinist Crnčić, Iveković, Auer, Krizman, Kovačević ter Medović.

Slovenci so zastopani v treh skupinah, ki ima vsaka svojo dvorano. Umetniška združitev „Sava“, ki se je konstituirala letos pri Mietkeju na Dunaju, ima 66 umotvorov (samih slik, ker Berneker ni ničesar poslal). Izložili so: Jakopič, Grohar, Vesel, Jama, Sternen, Žmitek in Kleinova. Prvič je nastopilo javno umetniško dijaško društvo „Vesna“ z 62 stvarmi in reči moramo, da častno in z velikim uspehom. Poleg Gasparia, Birolle, Šaše Šantla, Avguste Šantlove, Zolje, Melite Rojčeve in Smrekarja imajo nekaj skulptur Ajlec, Peruzzi in Kerdič. Poleg tega so razložile gospodične Novakova, Rakovčeva in Ruža Severjeva fina ročna dela. Tretja skupina, t. j. umetniki, ki niso v omenjenih dveh zvezah (Ažbe, Gvaiz, Germ, Tratnik, Mis in Henrika Šantel), so razstavili 32 del. V „Vesni“ izložil je tudi A. Berthold 12 umetniških fotografij.

Toliko za sedaj, da se ohranijo nekatera dejstva v spominu. Podrobnejše ocenimo pozneje. Vtisk razstave na publiko je velik, tako da vre ljudstvo iz vseh krajev trumoma v izložbo. Ljudje, ki niso nikdar videli kakšne umetniške prireditve, pohajajo hram umetnosti ter zajemajo umetniško navdušenje. Povprečno obišče razstavo nad 1000 oseb na dan.

Umetnike je sprejel kralj v posebni avdijenci dne 24. septembra.

J. R. Sever.